

Nr 144.

Av herr **Tamm, Gustaf, m. fl.**, angående pastorats skyldighet att lämna redovisning för avkastningen av sina prästlöneboställen.

I 12 § kungl. kungörelsen den 28 april 1933 angående in- och utbetalning av medel för kyrkofondens räkning m. m. föreskrives, att varje pastorat, som förvaltar prästlönetillgång, årligen skall till stiftsnämnden avgiva med vederbörliga räkenskapsutdrag styrkt redovisning rörande avkastningen av prästlönetillgångarna. Ändamålet med denna allmänna redovisningsplikt framgår av sammanhanget och av överskriften till den avdelning av kungörelsen, vari stadgandet återfinnes. Ändamålet är att kontrollera, att kyrkofonden erhåller sin rätt enligt 4 § kyrkofondslagen, d. v. s. hälften av vad som återstår av avkastningen av ett pastorats prästlönetillgångar, sedan prästlönerna i pastoratet blivit guldna.

Enligt en beräkning, som verkstälts av 1931 års prästlöneutredning, beräknades sådant överskott, varav kyrkofonden ägde få hälften, uppkomma i allenast 37 av rikets närmare 1,400 pastorat. Enligt en beräkning, som gjordes av skatteutjämningskommittén, kunde sådant överskott beräknas uppkomma i 54 pastorat.

Av det anförda framgår, att rikets inemot 1,400 pastorat ålagts att avgiva årliga redovisningar, ehuru blott omkring 50 pastorat kunna förväntas er hålla överskott. Det besvär, som härigenom förorsakas pastoratens förtroendemän, är icke obetydligt och synes vara alldeles onödigt för uppnående av det angivna syftet, att kyrkofonden skall erhålla sin andel i uppstående överskott. I det stora flertalet pastorat äro prästlönetillgångarna nämligen så ringa, att uppkomsten av ett överskott är alldeles utesluten. För dessa pastorat måste uppenbarligen redovisningsskyldigheten framstå såsom ett fullkomligt onödigt onus.

I ovannämnda kungörelse föreskrives, i full överensstämmelse med ett uttalande i förarbetena till kyrkofondslagen, att frågan, huruvida överskott uppstått, icke skall bedömas isolerat efter det enstaka året utan efter en längre utjämningsperiod, i regel tioårig. Detta är i främsta rummet motiverat av att i skoghushållningsplanerna för löneboställena avverkningskvantiteten bestämmas för planens hela giltighetstid, så att pastoratet under ett år kan i ett sammanhang uttaga hela tioårsperiodens avverkning. Vad som uttagits på detta sätt utgör naturligtvis icke, därest det överstiger prästlönekostnaden för ett år, något verkligt överskott utan skall följande år användas till täckande av dessa års prästlönekostnader. Det oaktat föreskrives uti ifrågasvarande kungörelse, att hela intäkten det år, avverkningen skett, skall redovisas såsom årsinkomst. Det kan då lätt hända, att den samlade avverkningen även i ett pastorat, där verkligt överskott aldrig kan uppkomma, över-

stiger ett års prästlön. Enligt kungörelsen skall då »överskottet» behandlas såsom verkligt överskott och till hälften inlevereras till kyrkofonden. Den återstående hälften åter får pastoratet behålla och självt sätta i bank, tills den ett följande år tages i anspråk för prästlönekostnadens täckande. Vad som inlevererats till kyrkofonden får pastoratet under de följande åren tillbaka efterhand som det behövs för täckande av dess prästlönekostnader.

Det är klart, att om man på detta sätt hänför en avverkning av flera års skogsbelopp till ett enda år, »överskott» uppkomma i flera fall än ovan sagts. Det stora flertalet komma dock även i detta fall att kunna från början uteslutas. Deras skogsavkastning är nämligen så liten att icke ens 10 årsavverkningar täcka prästlönekostnaden för ett år.

De pastorat, som utan att vara verkliga överskottspastorat, likväl på grund av koncentration av skogsavkastningen bliva skyldiga att inleverera hälften av »överskottet» till kyrkofonden för att sedan återbekomma det, måste ovillkorligen fråga sig, varför de icke själva på egen risk få placera den ena hälften av avverkningsinkomsten i bank, när detta tillåtes dem beträffande den andra hälften. Dessutom medför det naturligtvis åtskilligt besvär för pastorat, stiftsnämnder och statskontoret att behöva fixera, indriva, bokföra, förränta och åter utanordna dessa medel utan att, såvitt man kan se, någon nytta är förenad med besväret. Icke heller är det förenat med ringaste svårighet att bestämma vilka grupper av pastorat, där verkliga överskott äro uteslutna.

Man synes på grund av det anförda utan ringaste olägenhet kunna bemyndiga stiftsnämnderna att i fall, där uppkomsten av verkligt överskott anses utesluten, befria pastorat från ifrågakvarande redovisnings- och inlevereringsplikt.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i ovannämnda kungörelse den 28 april 1933, att stiftsnämnd erhåller befogenhet att från redovisningsskyldighet och inlevereringsplikt befria pastorat, inom vilka verkligt överskott uppenbarligen icke kan uppkomma.

Stockholm den 19 januari 1934.

Gustaf Tamm.

Elof B. Andersson.

Fritiof Gustafson.

A. O. Frändén.